

THESES PHYSICÆ

DE

M O T V

EIVSQVE

SPECIEBUS,

Quas

Divino favente Numine

Exercitij gratiã

Sub Præsidio

Clarissimi Doctissimiq; Viri

D. AELI EVERHARDI VORSTI

Doctõris Medici, & Philosophi, Physicẽsq; in alma,
quæ est Lugduni in Batavis, Academia
Professoris dignissimi,

publicè sustinere conabor

IOANNES vander HAGHE.

3. Idus Sept. Anno 1599. Horã & loco consuetis.

Lugduni Batavorum

Ex Officinã Thomæ Basson. 1599.

236 A5 92

NOBILI ET REVERENDO
VIRO

Dn. IACOBO vander HAGHE,
Dn. de Gotthem,

Parenti meo omni observantia colendo,

HASCE

DE M. O. T. V.

THESES

debitæ gratitudinis, observantiæ, & honoris
ergò offero & dedico.

JOANNES vander HAGHE.

Ex Officina Thomæ Ballon. 1799.

M O T V:

Dissertationis de Motu utilitas ex eo constare potest; quod eo ignorato ipsam naturam (in cuius adytis explicandis tota physiologia versatur) ignorari necesse sit: ipso hoc asserente Philosopho his verbis. Αναγκαῖον ἀγνοῦμεν κινήσεως ἀγνοῦν τὴν φύσιν. Cum enim natura desiniatur ἀρχὴ τῆς κινήσεως, non aliter eius vis penetrari potest, quam probe perspecto motu, utpote qui ei soli, & semper conveniat. Quare cum non ita pridem de NATURA instituta fuerit disputatio, non abs re nobis visum est, si de Motu ex sententia principis philosophorum disquisitio subiungeretur.

T H E S I S I.

Qui autem an sit in rerum natura Motus dubitant, non se philosophos, sed homines omni sensu destitutos esse ostendunt: hunc enim cum præter omnes sanos, ipsa experientia rebus naturalibus tribuat, nulla hinc ad id ipsum probandum probatione opus est.

II.

Vt igitur quid sit cognoscatur, hinc mox in limine eius definitionē ponemus. ἡ κίνησις ἐστὶν ἐπιπέδου τῆς δύναμει ὄντος, ἢ τοῦ αἰθέρος. *Motus est actus eius, quod potest a te est quatenus est potestate.*

III.

Motum autem *actum* dicimus, non quidem

perfectum (hoc enim posito cessaret motus) sed *imperfectum*, propterea quòd via sit ad perfectionem, & quamdiu mobile moveatur, tamdiu sit in potentia ad partes sequentes motus, & ad majorem perfectionem consequendam.

IV.

Quapropter etiam non inconvenienter in definitione adiectum est, *Actus eius quod est potestate*, cum in eo semper quod potestate, & actu sit inveniatur.

V.

Quod quomodo fiat facilius intelligetur, si tria in motu consideraverimus: terminum scilicet à quo, terminum ad quem, & subiectum in quo motus occupatur.

VI.

Terminus à quo, est initium unde res moveri incipit; quod fit quoties actus aliquis accedit ad id quod est potestate, quatenus est potestate; & tum est *actu* aliquid formæ, ad quam fit motus.

VII.

Terminus ad quẽ, est perfectio formæ, ad quam
motus

motus tendebat: seu est id quod per motum
acquiritur, quo acquisito cessat motus; ad
huius igitur formæ ampliorem participationem
& pleniorum perfectionem *potentia* in motu
reliqua est.

VIII.

Subiectum, est res mobilis, seu corpus naturale
ex materia & forma compositum, quod motum
vel in seipso habet, vel aliunde excitatum recipit.

IX.

Ex his autem terminis, neuter motus dicitur,
sed quod mediat inter utrumq; ut in conversio-
ne chyli in chymum, nec *χυλός*, nec *χυμός* motus est,
sed fluxus ille, & tendentia ad formam, *χύμασις*
dicta.

X.

Haecenus an & quid motus sit *ὡς ἐν τόπῳ* adum-
bravimus: proximum est, ut quotuplex sit videa-
mus, & planum faciamus.

XI.

Cum autem variæ eius sint divisiones, genera-
lissimam

lissimam & maximè communem præmittemus,
in naturalem sc. & violentum : quæ ex principijs
ipsius motus efficientibus oritur.

XII.

Naturalem dicimus eum, qui proficiscitur ex
principio aliquo, quod est in ipsa re quæ move-
tur. Qui verò extrinsecus tantùm accedit rei mo-
bili, contra naturalem eius propensionem, eum
violentum appellamus: qui duo cum in re natura-
li diverso respectu inveniuntur, *mixtus* oritur.

XIII.

Species motus pro varietate rerum in quibus
versantur, quatuor vulgò numerantur; quarum
prima *γένεσις καὶ φθορά* dicitur, in substantia; secunda
αὔξησις καὶ μείωσις in quantitate; tertia *ἀλλοίωσις* in qualita-
te; quarta *φορά* seu *μεταβολὴ κατὰ τὸν τόπον*, in ubi.

XIV.

Generatio, est motus quo totum mutatur, &
ex recessione & amissione prioris formæ res pau-
latim novam acquirit, nullo sensibili manente ut
subiecto eodem: quam definitionem *corruptioni*
etiam

etiam applicari posse satis probant exemplā ab Aristot. adducta: cū dicit, ex aqua aërem, & ex aëre aquam generari, atque ita generationem huius illius corruptionem esse, & contrā; quæ tamen corruptio quatenus corruptio propriam definitionem fortitur, qua definitur motus ab ente ad non ens, & generationi opposita est.

XV.

Accretio, est motus quo corpus naturale vivens à minori quantitate ad maiorem tendit, usq; ad terminum à natura præfinitum. *Decretio*, est motus huic contrarius, quo maior illa quantitas deperditur; & minor acquiritur.

XVI.

Alteratio, est motus quo una qualitas in aliam mutatur, manente eodem subiecto: quod quavis de qualitatibus physicis in genere tam primis, quàm secundis dici potest, propriè tamen secundum primas tantum qualitates fit; quoniam in his propriè contrarietas, actio item & passio reperitur.

Locimus

Locimutatio, est motus quo quid de uno loco in alium transit, qui locus non inhæsiuè, sed circumscriptiue mobili inest, quatenus scilicet illud circumscribit.

Atque hæc de speciebus motus, ut secundum ordinem Prædicamentorum se invicem sequuntur: inter quas tamen ordine naturæ, prima est motus localis; secunda alteratio, quia quicquid generatur prævia alteratione ad formam suscipiendam præparatur; hanc sequitur generatio; re generatâ ab ipsa anima promovetur, & dilatatur; quod non tantum accretio, verum etiam locimutatio dici potest: ut enim hæc prima est in ordine causæ efficientis: ita in ordine causæ finalis reliquas sequitur.

FINIS

